

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ

การศึกษาเปรียบเทียบแนวปฏิบัติทางการบัญชี
ระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย

ผู้เขียน

นางสาวศรีญา พงศ์จันทร์ตา

ปริญญา

บัญชีมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

รองศาสตราจารย์ชูศรี เทียศิริเพชร

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบแนวปฏิบัติทางการบัญชีระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ เรื่องที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ ต้นทุนการกู้ยืม ประมาณการหนี้สิน หนี้สินที่อาจเกิดขึ้น และสินทรัพย์ที่อาจเกิดขึ้นและการรับรู้รายได้ โดยศึกษาเฉพาะประเด็นการรับรู้รายการ การวัดมูลค่าและการเปิดเผยข้อมูล

วิธีการที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ สิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง การศึกษาแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบัญชีของแต่ละประเทศ และการศึกษาเปรียบเทียบแนวปฏิบัติทางการบัญชี จากตัวอย่างงบการเงินของทั้งสองประเทศที่ดำเนินธุรกิจปิโตรเลียมของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย ได้แก่ China Petroleum & Chemical Corporation (Sinopec Corp.) ของสาธารณรัฐประชาชนจีน และบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ของประเทศไทย

ผลการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบัญชี พบว่า สภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อแนวปฏิบัติทางการบัญชีที่แตกต่างกัน คือ สาธารณรัฐประชาชนจีนมีแหล่งเงินทุนภายนอกส่วนใหญ่จากรัฐบาลและผู้ถือหุ้น ระบบกฎหมายเป็นแบบประมวลกฎหมาย ประเทศไทยมีแหล่งเงินทุนภายนอกส่วนใหญ่จากผู้ถือหุ้น ระบบกฎหมายอ้างอิงกฎหมายแบบจารีตประเพณี ส่วนที่เหมือนกัน คือ ด้านความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจและการเมืองกับประเทศอื่นมีมาก มีระดับเงินเฟ้อต่ำ ความซับซ้อนของหน่วยธุรกิจของหน่วยงานและการศึกษามีมาก วัฒนธรรมให้ความสำคัญกับวัตถุ และใช้รูปแบบทางการบัญชีแบบการนำเสนออย่างยุติธรรมและเปิดเผยอย่างเต็มที่เหมือนกัน หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางด้านการบัญชีของสาธารณรัฐประชาชนจีน

การศึกษาเปรียบเทียบแนวปฏิบัติทางการบัญชี พบว่า มาตรฐานเรื่องที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ สาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทยรับราชการเหมือนกัน 2 ข้อ ได้แก่ มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่กิจการจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคต และสามารถกำหนดราคาทุนได้อย่างสมเหตุสมผล วัตถุประสงค์เริ่มแรกของที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ด้วยราคาทุน ส่วนค่าเสื่อมราคาเลือกใช้วิธีเส้นตรงโดยประมาณจากอายุการใช้งานของสินทรัพย์ โดยบริษัท Sinopec Corp. คิดอายุการใช้งานต่ำสุด 4 ปี สูงสุดไม่เกิน 45 ปี ส่วนบริษัท ปตท. จำกัด คิดอายุการใช้งานต่ำสุดคือ 5 ปี และสูงสุดไม่เกิน 30 ปีสำหรับสินทรัพย์ทั่วไป ส่วนสินทรัพย์เพื่อการสำรวจปิโตรเลียมกำหนดอายุไว้ตามปริมาณสำรองที่พิสูจน์แล้ว มาตรฐานการบัญชีเรื่องต้นทุนการกู้ยืม ทั้ง 2 ประเทศรับรู้ต้นทุนที่กู้ยืมมาเพื่อจัดหาหรือก่อสร้างเป็นราคาทุนของสินทรัพย์ ส่วนต้นทุนเงินกู้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นแต่นำมาจัดหาหรือก่อสร้างสินทรัพย์บริษัท Sinopec Corp. ถือเป็นค่าใช้จ่าย ส่วนบริษัท ปตท. จำกัด รวมเป็นราคาทุนของสินทรัพย์โดยใช้อัตราดอกเบี้ยตั้งขึ้นเป็นทุน มาตรฐานการบัญชีเรื่องประมาณการหนี้สิน ทั้ง 2 บริษัทรับรู้รายการเมื่อมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ ที่กิจการจะสูญเสียทรัพยากรที่มีประโยชน์เชิงเศรษฐกิจและสามารถประมาณการภาระผูกพันได้อย่างน่าเชื่อถือ ส่วนหนี้สินที่อาจเกิดขึ้นเปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงิน มาตรฐานการบัญชีเรื่องการรับรู้รายได้ ทั้ง 2 บริษัทรับรู้การขายสินค้าและให้บริการเมื่อส่งมอบสินค้าหรือให้บริการเสร็จสิ้น ดอกเบี้ยรับวัดมูลค่าตามสัดส่วนของระยะเวลาและอัตราผลตอบแทนที่แท้จริง บริษัท Sinopec Corp. เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ตามส่วนงาน ส่วนบริษัท ปตท. จำกัด เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ตามประเภทของรายได้

จากการศึกษาทำให้ทราบว่า สภาพแวดล้อมของแต่ละประเทศมีอิทธิพลต่อแนวปฏิบัติทางการบัญชี ทั้งการวัดมูลค่าของสินทรัพย์และหนี้สิน การรับรู้รายได้และค่าใช้จ่าย ซึ่งมีผลกระทบต่อองค์ประกอบของงบการเงินในการจัดประเภทของรายการ และเหตุการณ์ทางบัญชีที่แสดงไว้ในงบการเงิน อันสะท้อนให้เห็นถึงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของกิจการจึงไม่สามารถเปรียบเทียบกันได้ ดังนั้น ก่อนที่ผู้ใช้งบการเงินจะนำข้อมูลทางการเงินของไปใช้วิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลเพื่อการศึกษา หรือการลงทุนดำเนินธุรกิจ จึงควรคำนึงถึงสภาพแวดล้อมของแต่ละประเทศ